

## DAGENS FRÅGOR

**Ridå.** När Jarl Hjalmarson härom dagen talade i Vasaparken i Stockholm, hade han som rubrik på sitt anförande valt »I Kanslihusets skugga». Bättre än så kan man knappt illustrera den parlamentariska utvecklingen under vårriksdagen, för vilken — efter en slutspurt mer hektisk än någonsin — ridåfallet ägde rum den 30 maj.

Maktkoncentrationen till den pelarpryddade byggnaden på andra sidan Stallkanalen blir med varje månad alltmera markant. De justeringar, riksdagen numera gör i de kungl. propositionerna, bli allt oväsentligare. Betecknande är att finansministerns förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen passerade bevillningsutskottets majoritet av socialdemokrater och bondeförbundare utan att bokstavligen talat ett komma ändrades i lagtexten. Frasen »Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr .... för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag» etc. tyckes bli allt vanligare. Talet om att riksdagen håller på att omvandlas till en slags moderniserad och översedd upplaga av Frihetstidens kungliga namnstämpel saknar icke helt fog för sig.

Ett annat, begripligen livligt observerat vittnesbörd om den tilltagande maktfullkomligheten utgjorde regeringens veto mot förslagen att koppla in de stora folkliga organisationerna som organ för det direkta medborgarinflytandet i försäkringsföretagen. Regeringen förbehåller sig rätten att själv tillsätta försäkringstagarnas ombud. »Vi allene vide...» — »Vi allena vet», som de danska enväldskungarna brukade säga.

Men även inom Kanslihuset sker en maktkoncentration på så sätt, att den socialdemokratiska regeringsmajoriteten alltmer dominerar på bondeförbundskollegornas bekostnad. »Den starke Norup» fick sålunda sin reputation rätt svårt naggad i kanten, då hans kollega numera socialministern Sträng under jordbruksdebatten på ett ganska uppseendeväckande sätt — med en kärv hänvisning till sina tidigare chefsskap ej mindre för folkhushållnings- än även jordbruksdepartementet — tog någonting som bra mycket liknade kommandot även över modernäringen.

Ordinarie jordbruksministerns uppsyn under detta sällsamma mellanspel var intressant att studera. (»Varken herr Norup eller jag eller regeringen i övrigt är beredd att ta ansvaret för att genom beslut i riksdagen säga ifrån att vad parterna kommer överens om på jordbruksområdet, oavsett hur mycket det gäller, skall täckas genom pristegringar.»)

Att partiordföranden inte har det särskilt muntert under riksdagsdebatterna är ofta omvittnat på senaste tiden. Herr Hedlund har ett

föregående. Under sin »oppositionstid» har han gjort alltför många »borgerliga» uttalanden för att oppositionen då och då skulle kunna underlåta att påminna om vad som varit. Oppositionsledarna äro ju inte mer än människor de heller. Man tycker nog litet till mans mellan bänkarna i kamrarna, att det är synd om inrikesministern. Personligen är han ju en hygglig person men han har det, som sagt, inte lätt.

Särskilt under de stora skattedebatterna kom han till korta vid sina hopplösa försök att finna en låt vara smal spång, som skulle kunna binda samman det som varit med det som är.

Ecklesiastikminister Persson håller sig med skånsk försiktighet borta från de politiskt kontroversiella tingen. Han inviger skolor, delar ut medaljer och lyssnar jämte kansler och magnifika rektorer tankfullt till försommarens doktorspromotioner. Och vad herr Hj. Nilsson i Spånstad, vägministern, beträffar, så... nåja, någon förmodade, att han kommit bort i ett av de talrika hålen på våra beryktade autostrador.

Om partiet i övrigt får man nog säga, att det oftast visar en anpassningsduglighet av tidigare icke förmodad omfattning. Framställningar av skilda slag och i olika ämnen, som av frimodiga motionärer presenterades ännu vid riksdagens början, låter man nu utan synbart motstånd försvinna under bordet, sedan det på ett tillfyllestgörande sätt och på avgörande håll klarlagts, att de icke passa in i bilden. Det gäller sådana gamla beprövade travhästar i bondeförbundsstallet som dyrortsgrupperingen, kvarlåtenskapsskatten m. m.

Under vårsessionens sista veckor passade folkpartiet på att ifrågasätta ännu ett extra tillägg i oktober till folkpensionärerna utöver det julitillägg, som regeringen föreslagit och som redan accepterats av partierna. Att man i den vevan i någon mån tycktes ha glömt bort varifrån pengarna, inalles omkring 37 miljoner, lämpligen borde tagas, må vara förlåtligt så häftigt som arbetstakten stegrade sig i riksdagsfinalen. Högern föreslog också ett extra tillägg men ville, att det skulle finansieras genom höjda avgifter. Konsekvenserna av folkpartiets förslag hade förr eller senare kunnat avläsas på skatten.

Då högerens förslag »voterades upp» i slutomgången, blev folkpartyrkandet icke föremål för avgörande omröstning. Det noterades att i första kammaren tre och i andra kammaren fem bondeförbundare röstade för högerförslaget. Det noterades desslikes — icke utan ett leende — att andra kammarens samtliga folkpartister röstade för samma högerförslag, under det att första kammarens samtliga folkpartister var lika eniga om att *icke* stödja högerförslaget.

Folkpartiets eskapader kring konjunkturvinstskatten utnyttjas alltjämt flitigt på socialdemokratiskt håll. Sålunda lät statsministern den nyligen församlade socialdemokratiska partikongressen avnjuta följande:

Med variation på ett tidigare brukat tema framhöll herr Erlander, att »en något oväntad vinning av regeringssamverkan har blivit en radikaliserings av folkpartiet». Och han tillade: »Dess agitation på den ekonomiska fronten och på det socialpolitiska området bidrar själv-

## Dagens frågor

fallet till att förbereda marken för de åtgärder, som socialdemokratien kan finna vara önskvärda eller rent av nödvändiga.»

Vårt svenska folk lär ju i allmänhet icke vara särdeles mottagligt för ironiens florettlek. Icke desto mindre rapporteras från pingstmötet i Konserthuset att vid denna statsministerns deklaration ett soligt skimmer bredde sig över församlingen.

Ja, sol och tjänlig väderlek har nog statsministern behov av under den kommande valsommaren. Det gäller ju bland annat att förklara för människorna hur det kan komma sig att, sedan socialdemokratien för fyra år sedan fick »folkets förnyade förtroende», priserna rakat i höjden och kronan gjort en ny s. k. vrålvurpa.

Finansminister Skölds politik har ju varit att genom stark överbalansering av budgeten och höga skatter söka komma åt inflationen. Har det lyckats? Statens inkomster av direkta skatter i budgeten för 1952/53, som nu alltså fastställts, äro upptagna till 4 873 miljoner, en översvämning utan like. Motsvarande post i den budget, som nu löper och som slutar den 30 juni, är 3 243 miljoner. Statens inkomster enbart av direkta skatter ha alltså på ett år ökat med 1 630 miljoner eller nära fem miljoner *om dagen*.

Har denna väldiga överbeskattning väsentligen motverkat kronans fortsatta fall? Är inte levnadskostnadsfördyringen sedan 1947 över 30 procent? Var inte index för 1947 i medeltal 156 och är det icke för första kvartalet i år 207? Utgjorde inte levnadskostnadsökningen enbart i fjol omkring 20 procent? (»Prisstegring förhindras», står det som bekant i punkt nr 1 i »Arbetarrörelsens efterkrigsprogram».)

Nog får man mot bakgrunden av dessa siffror säga, att där ligger åtskilligt i det uppmärksammade avsnittet i Kooperativa förbundets årsberättelse, vari det bl. a. framhålles, att det inte är värdigt en rättsstat »och allra minst vårt land, som undgått att drabbas av krigets förstörelser», att tillåta en fortgående penningvärdeförsämring.

Och hur går det med bostadsfrågan? Man behöver två jordeliv för att överleva bostadskön, citerade herr Hjalmarson elakt en författare vid mötet i Vasaparken.

En och annan väljare har kanske också svårt att inse, att det är fair play att förfara som regeringen gjort för att konservera sitt maktinnehav. Svensken lär ju tycka om rent spel. Men inte är den s. k. valreformen bevis härpå? Med 48 procents underlag i valmanskåren kan socialdemokratien behålla sin majoritet i andra kammaren och med lika litet underlag får man majoriteten i senaten. Är sådant rätt?

Frågan blir förmodligen en av dem, som mer än en gång kommer att ställas till de socialdemokratiska talarstolarna i sommar.

**Tendenser i årets avtalsrörelse.** Att årets avtalsrörelse skulle få en stark prägel av centralisering och samordning framstod klart redan på det tidiga stadium, då överläggningarna mellan SAF och LO inleddes. Visserligen var det SAF som då utnyttjade LO:s begäran

om ett garantiavtal för att inför en hotande ny inflationsdrivande lönevåg åstadkomma en samordning av avtalen och förhindra en upp-  
repning av 1951 års lönerörelse. Men man har väl anledning förmoda,  
att LO inte alltför ogärna lät sig tvingas in i samordningen, om man  
betänker LO:s strax förut fattade beslut om tillskapande av ett av-  
talsråd för samordning av fackförbundens lönepolitik. Just detta av-  
talsråds tillkomst innebär väl också ett uttryck för att den samordnade  
lönepolitiken, i vad på LO ankommer, kommer att fortsättas, även  
om formerna förmodligen bli andra än de i år använda. Om man  
bortser från årets metod, torde f.ö. alla vara ense om att en samord-  
ning i någon form måste vara av stort intresse med hänsyn till sam-  
hällsekonomin.

Det kan finnas skäl att på detta sena stadium erinra om denna  
samordningstendens, sedan numera överenskommelser träffats även  
på det offentliga avtalsområdet. Bland de kommunala huvudmännen  
ha landstingen sedan länge gått före med en stark centralisering  
till landstingsförbundet av både tjänstemanna- och arbetarfrågor. På  
det stadskommunala området blev resultatet av fjolårets hårda kom-  
munalarbetareförhandlingar, att samordningstanken slog igenom.  
Fortsättning har nu följt genom årets tjänstemannaöverenskommelser  
för städer och landskommuner, som bl. a. innebära, att kommunerna  
och tjänstemannaorganisationerna enats om att i största möjliga ut-  
sträckning pröva den centrala förhandlingsvägen.

Det är måhända en tillfällighet, att dessa samordningstendenser  
framträtt ungefär samtidigt, liksom att staten i år för första gången  
reviderat sin tjänsteförteckning genom en regelrätt förhandlingsöver-  
enskommelse. Att organisationsväsendets allt starkare utbredning  
bland tjänstemännen förr eller senare skulle ha framtvingat sam-  
ordnade förhandlingsöverenskommelser även på det offentliga arbets-  
området måste emellertid stå fullt klart för den som grubblat något  
över dessa frågor — man må sedan beklaga utvecklingen eller ej.

Den stora organisationssplittringen på detta arbetsområde har otvi-  
velaktigt kunnat leda till en snedvridning av löneläget genom att  
enstaka grupper kunnat tränga sig fram före andra, stödda av en  
tillfällig konjunktur eller en eljest särskilt gynnsam förhandlingsposi-  
tion. I längden måste det dock vara av intresse för alla parter att  
söka sätta stopp för sådana separata aktioner och slå vakt om ett  
vettigt lönesammanhang olika grupper emellan. Detta behöver inga-  
lunda betyda, att de existerande lönerelationerna måste konserveras.  
Tvärtom kan man kanske säga, att just en sådan samordning ger  
möjlighet att verkligen få till stånd välmotiverade relationsändringar.

Man får dock inte förbise, att en samordning också har mindre  
fördelaktiga sidor. Utvecklingen mot enhetlighet medför en viss risk  
för schablonisering. Och att förhandlingsväsendets resp. den ökade  
centrala samordningens frammarsch på det statliga resp. det kommu-  
nala avtalsområdet med nödvändighet medför, att de reella avgöran-  
dena förläggas till förhandlingarna — inte till riksdagens resp. full-  
mäktigeförsamlingarnas prövning av förhandlingsresultaten — lär  
också vara klart. Accepterar man de offentligt anställdas förhand-

### *Dagens frågor*

lingsrätt och rätt att med påtryckningsmedel av ett eller annat slag sätta makt bakom sina anspråk mot stat och kommun, får man också finna sig i att anpassa det offentligas arbetsformer efter den nya ordningen. Man talar om »riksdagens vanmakt». Må så vara, men riksdagen får då skaffa sig garantier för att statens förhandlare ge uttryck för riksdagens uppfattning.

Stundom tycker man sig emellertid i den offentliga debatten i stället spåra en tanke, att man bör skilja mellan »samhället såsom arbetsgivare» och »samhället såsom samhälle». Innebörden härav skulle väl närmast vara att arbetsgivarefunktionen skulle omhändersas av lägre statsorgan, förhandlingsorganen, vilkas ståndpunkter sedan skulle omprövas av regering och riksdag ur något slags högre »samhällssynpunkt». Frånsett det obegripliga i att de statsorgan, som i sista hand besluta om de statsanställdas löner, därvid icke skulle handla såsom arbetsgivare, måste det som förut antytts i längden vara ohållbart att tänka sig förhandlingar, där den ena sidans förhandlare ständigt skulle behöva riskera att — åt ena eller andra hållet — korrigeras av den i sista hand beslutande instansen.

Låter man förhandlingsväsendet på det offentliga arbetsområdet fortsätta på den inslagna vägen, måste man emellertid vara beredd att ta även andra konsekvenser av betydande räckvidd. Inte nog med att statens och kommunernas löneutgifter representera en mycket stor del av budgeten; i förhandlingsrättskommitténs betänkande erinras om att avlöningsanslagen utgöra omkring 40% av de sammanlagda statsutgifterna. Dessutom måste beaktas att lönefrågorna på längre sikt inte kunna bedömas utan hänsynstagande till en rad andra viktiga samhällsproblem. Redan själva löneavvägningen har stor betydelse för arbetskraftens dirigering till det ena eller andra samhällsområdet. Även rena organisationsfrågor ha ofta (jfr t. ex. den i år diskuterade lektorskompetensen) ett så nära samband med lönesättningen, att de måste komma att beröras av eller avgöras i samband med löneförhandlingarna. Ett beslut i en organisationsfråga kan emellertid uppenbarligen få en fullkomligt avgörande betydelse för samhällets verksamhet på ifrågavarande område. På så sätt kunna de löneförhandlande parterna komma att utöva ett väsentligt inflytande på omfattningen och inriktningen av mycket stora delar av samhällets verksamhet.

Det sagda betyder å ena sidan, att de organ som på samhällets vägnar sköta löneförhandlingar måste vara utrustade på sådant sätt, att man har garantier för att avgörandena i såväl lönefrågor som organisations- m. fl. frågor komma att ligga i linje med uppfattningen hos de för samhällets skötsel i sista hand ansvariga instanserna. Här uppställer sig också till besvarande den i år diskuterade frågan, var ämbetsverk och andra dylika fackorgan få plats i systemet. Å andra sidan betyder det sagda också, att personalens organisationer få medinflytande även i dessa med lönefrågorna sammanhängande samhällsfrågor. Härigenom komma stora krav att ställas på insikter även hos personalsidans förhandlare.

**En avslöjande folkomröstning.** Mera eftertryckligt och dramatiskt torde den folkvilja, som utrönes genom allmänna riksdagsval, sällan ha blivit desavuerad i Norden än tack vare den förbudsomröstning, som vid årsskiftet 1931—32 ägde rum i Finland och som ledde till att det 13 år gamla totalförbudet med förkrossande kraft kastades över bord. En sådan illustration till historien om, huru en folkrepresentation kan leva i en skenvärld, har man få motstycken till.

Då den första enkammaren samlades i Finland år 1907, fanns det ett kommittéförslag med kursen linjerakt lagd på ett totalförbud. Frågan ansågs vara så brådskande, att man inte fann sig kunna invänta en proposition; Leo Mechelin fungerade då som regeringschef med K. J. Ståhlberg som handels- och industriminister. Ivern att få till stånd ett totalförbud yttrade sig bl. a. i, att den nya folkrepresentationen hade fem förbudsförslag på sitt bord, undertecknade av 113 av riksdagens (lantdagens) 200 medlemmar. Arbetet i vederbörande utskott forcerades och den 31 oktober 1907 godkändes enhälligt och utan votering Finlands första förbudslag. K. J. Ståhlberg hade emellertid redan vid ärendets första behandling sagt ifrån, att han var emot förslaget och att han inte ämnade rekommendera dess stadfästelse. Ståhlbergs hållning framkallade en rätt stor förbittring. Konflikten slutade med att han lämnade sin post. Ståhlbergs avgång väckte uppmärksamhet såsom den första gesten mot parlamentarismen, gjord av Finlands första konstitutionella regering. De folkvalda i Finland upprepade åren 1909, 1911, 1914 och 1917 kravet på en förbudslag.

En omständighet, som det kan vara skäl att hålla i minnet är, att den svenska opinionen i Finland stod fullkomligt främmande för de stämningar, som nästan förbehållslöst och utan invändningar behärskade den finska majoriteten. I utskottsbetänkandena möter man enbart svenska namn under reservationerna. Julius Sundblom, Rafael Colliander och K. T. Oljemark äro de ständiga oppositionsmännen i utskotten. De svenska tidningarna framförde även oavbrutet sina betänkligheter. Sommaren 1919, ett par år efter den ryska revolutionen och sedan Finland blivit fullt självständigt, trädde förbudslagen äntligen i kraft, mött av gränslösa förväntningar och ljusa förhoppningar.

Propagandan för totalförbudet hade icke heller underlåtit att spela på de finsknationella strängarna. Förbudet skulle betyda döden för det svenska »rusdryckskapitalet» i Finland. Brännerierna, alkoholimportfirmorna, bryggerierna och restaurangerna hade framställts såsom instrument för den svenska ekonomiska utsugningen av den finska folkmajoriteten. Genom en förbudslag skulle dessa instrument göras obrukbara.

Anmärkningsvärt är även, att under de första åren efter år 1919 inte blott socialdemokraterna och kommunisterna, utan också den finska borgerligheten teoretiskt accepterade totalförbudet, låt vara att det i praktiken allmänt och tämligen öppet överträdde. Det bildades visserligen en organisation, som skulle arbeta för »folknkykterhet utan förbud», men något stöd från finskspråkigt håll fick den orga-

### *Dagens frågor*

nisationen inte. Den gamla förbudsbesvärjelsen från åren omedelbart efter sekelskiftet gjorde, att man i det finska lägret inte officiellt vågade bryta sig ut ur trolleirkeln. Erfarenheten började visserligen från år till år allt tydligare giva vid handen, att förbudet inte kunde effektivt upprätthållas. Smugglingen och lönnbränningen blevo näringsgrenar, som bredde ut sig med förfärande hastighet. Reaktionen i riksdagen förblev det oaktat städse densamma: skärpta straff, intensivare övervakning, mera drakoniska bestämmelser och ökade anslag för de myndigheter, vilkas alltmera hopplösa uppgift det var att skapa respekt för totalförbudet.

Så kommo de svåra krisåren efter år 1929. Den fascistiskt färgade folkrörelse, som fick namn av socknen Lappo i det finska Österbotten och som delvis hade sin grund i jordbrukets misär, uppträdde som en maktfaktor med vissa antiparlamentariska krav. Men förbudslagen var tabu även för Lapporörelsen. Den enkla mannen av folket började dock undra, om det var klokt att låta ett sådant givande skatteobjekt som spriten förbliva outnyttjat. Den stora massan av smugglare och langare förtjänade grova pengar och vräkte bort sina odeklarerade inkomster på motorbåtar, bilar och krogbesök. Detta var ändå för galet, menade man, oberoende av vad förbudets propagandister förkunnade. Hösten 1931 hade man kommit därtill, att ministären Sunila (agrar) med största tvekan beslöt lägga fram ett förslag till en rådgivande folkomröstning. Utan motstånd blev förslaget inte accepterat, men det gick, trots allt, igenom.

Och resultatet? De, som ansågos vara politiskt bäst initierade, förklarade, att folkomröstningen i stort sett skulle ge riksdagen rätt, denna riksdag, som upprepade gånger understrukit sin förbudsvilja och låtit den ena skärpningen följa på den andra. Det fanns tre förslag vid omröstningen att välja mellan. Det första gällde förbudets bibehållande, det andra frigivning av enbart lätta viner och starköl och det tredje förbudets avskaffande. Då resultatet förelåg, visade det sig att 71 procent av alla de avgivna rösterna ville avskaffa förbudet, medan blott 28 procent önskade bibehålla det. En enda procent röstade för alternativet lätta viner och starköl.

Det var med den största förvåning, nästan förvirring, som riksdagen tog del av siffrorna. Detta var ju någonting helt annat än vad voteringarna i riksdagen under de gångna åren hade uppenbarat! Partimässigt var totalförbudet synnerligen starkt förankrat, men folkomröstningen hade ådagalagt, att den presumerade folkviljan som totalförbudets stöd bland menige man var ytterst bräckligt. Trots att omröstningen hade varit endast rådgivande förstod envar, att nu måste förbudet falla. Någon oro för, huru det svenska Finland skulle rösta, hyste förbudets motståndare aldrig. Det fanns bygder i det svenska bosättningsområdet, i vilka inte en enda röst avgavs till förmån för det gamla systemet; Åland deklarerade med största tydlighet sin ovilja mot förbudet.

För riksdagen återstod intet annat att göra än att följa den anvisning, som omröstningen givit. Den 9 februari 1932 undertecknade president Svinhufvud den nya lagen om alkoholdrycker och den 5 april

började man tillämpa det nya systemet. Förbudsmotståndarnas seger hade varit mycket större än den, som redovisades 1922 i Sverige med dess 49 procent för förbudet och 51 procent mot. Men så hade man ju också i Finland erfarenheter av helt annat slag att bygga på än de antaganden och teorier, som gävo sin färg åt förbudsomröstningen i Sverige. Det bakslag, som Finlands riksdag fick, var så grundligt, att ingen sedan dess på allvar vågat rekommendera en upprepning av det olyckliga experimentet, som gjordes den 1 juni 1919. Ingen finansminister låter sin tanke leka med ett sådant projekt som att avstå från de omkring 12 miljarder mark, som alkoholdryckerna nu ge statskassan. Talet om det svenska »rusdryckskapitalet» och »rusdryckspressen» har tystnat. Den finlandssvenska allmänhetens inställning till totalförbudet är ett av de många bevisen för det mått av sans, objektivitet och frihet från fanatism, som städse kännetecknat dessa svenskar. Hos dem fanns det ingen jordmån för den förbudspsykos, som under 13 år behärskade de finska riksdagspartierna, men som, lyckligt nog, inte hade något starkt grepp om den finska allmänheten.

**Ryssarna, Öster-  
sjön och vi.** De svenska dagstidningarnas utrymme upptogs under försommaren till stor del av reportage och kommentarer kring två händelseförlopp, som på det närmaste berörde varandra. Det var den stora spionagerättegången mot Enbomsligan, som inleddes samtidigt med de ryska övergreppen mot svenska flygplan i luftrummet väster om Ösel och Dagö. Det hela formade sig till en utomordentlig åskådningsundervisning om vårt lands utsatta militärpolitiska läge i farlig närhet till den dominerande östblockstormaktens kraftlinjer. Båda händelserna väckte en för svenska förhållanden enorm internationell uppmärksamhet men samverkade å andra sidan till att skapa en sällsynt enig och otvetydig svensk opinion. Vår korta analys här avser endast att klarlägga några grunddrag i orsakssammanhangen.

De utrikespolitiska motsättningarna mellan Öst och Väst ha så långt ifrån att utjämnas tvärtom, och särskilt efter Koreakrigets utbrott, gått mot allt större skärpning, varvid de militära realiteterna trätt i förgrunden. Upprustningen i Väst och framför allt då paraferingen av fördraget om Europaarmén har tillsammans med USA:s väldiga basbyggen fram mot järnridån minskat det fria »ingen mans land» mellan blocken och ökat friktionsmöjligheterna. Sveriges läge mellan blocken och dess alliansfria politik framtvingar på båda sidor ett utpräglat intresse både för våra militära försvarsanstalter och för vårt sannolika ställningstagande vid en öppen konflikt. Det är ur denna synvinkel man måste se det systematiska och sedan år tillbaka pågående spioneri, som nu delvis avslöjats genom rättegångarna mot Hilding Andersson och Enbomsligan. Det beklämmande och oroande i detta sammanhang är spioneriets uppenbara kontakt både med den officiella ryska representationen i vårt land och med det kommunistiska partiet. De detaljerade rättegångsreferaten ge en kuslig bild av



### *Dagens frågor*

sovjetrysk fördomsfrihet och av kommunismens landsförrådiska natur.

De ryska militära föranstaltningarna i Östersjön ha sedan länge väckt uppmärksamhet och vållat oro. Man har frågat sig, mot vem de egentligen äro riktade och vad de syfta till. De omfatta främst en markant utbyggnad av den ryska östersjöflottan och väldiga befästnings- och baseringsanläggningar i förening med robotbaser i kustlandet från Finska viken (med Porkkalaområdet) ända bort mot Lübeck; särskilt den estniska kusten med Ösel och Dagö har därvid tagits i anspråk. För att skydda dessa förberedelser för insyn ha ryssarna ensidigt flyttat ut sin sjögräns från internationellt vedertagna 3 sjömil till 12 sjömil. Alla svenska och danska försök att på den punkten nå en godtagbar överenskommelse ha som bekant avvisats av ryssarna, inklusive ett förslag om gemensam hänvändelse till internationella domstolen i Haag. De många grova ryska övergreppen mot svenska och danska fiskefartyg äro ännu i friskt minne.

De hittills värsta utslagen av ryssarnas hänsynslöshet i Östersjön utgöras emellertid av den råa nedskjutningen av obehäpnade svenska militärflygplan — otvetydigt över internationellt vatten — och den politiska ledningens cyniska nonchalans gentemot de självklara och i alla avseenden berättigade svenska protesterna. Man kan spekulera över ryssarnas avsikter, men så mycket står ju i varje fall klart som att det politiska klimatet i Östersjöområdet allvarligt har försämrats och att ryssarna ta endast den hänsyn till legitima och fredliga svenska intressen som passar dem själva.

Svenska folket har reagerat snabbt och skarpt. Det har med glädje konstaterat, att vår regering också har handlat snabbt, värdigt och utan fega undanvikningar. Det inträffade har medfört en psykologisk uppräckning, som på sitt sätt stärker grunden för vårt försvar och som ger ett fast underlag för vårt ställningstagande vid de nya intermezzon som man tyvärr måste räkna med.